

Dinsdag 5 november 1918 – ochtendeditie

Vluchtelingen uit Noord-Frankrijk en België.

Het Nederlands correspondentiebureau meldt ons, dat de Nederlandse regering, althans voorlopig, de grens voor vluchtelingen heeft moeten sluiten, met het oog op de algemene gezondheidstoestand in ons land. Deze toch is, zowel voor de eigen bevolking als voor de vluchtelingen, in gevaar, wanneer overbevolking ontstaat. Eerst wanneer de vluchtelingen geleidelijk naar hun land teruggevoerd worden, kan van heropening van de grens sprake zijn.

Men meldt ons uit Vlissingen dat het plan bestaat een dienst te organiseren van Vlissingen naar Duinkerken voor het naar hun vaderland terugbrengen van Franse vluchtelingen. Voor deze dienst zal onder andere worden bestemd de mailboot prins Hendrik van de maatschappij Zeeland.

Steeds zullen waarschijnlijk twee boten afvaren en ook samen weer terugkeren. Reeds vandaag zouden in Vlissingen vluchtelingen kunnen worden verwacht, die in loodsen worden ondergebracht. Engelse mijnnevgers zijn bezig het mijnenveld voor de Belgische kust weg te nemen om de route veilig te maken.

Het Nederlands correspondentiebureau meldt ons nog, dat het wegvoeren van vluchtelingen naar Frankrijk vermoedelijk nog deze week zal aanvangen.

Uit Zeebrugge.

Te 's-Gravenhage is aangekomen de heer P. H. van der Haert, consul van Nederland te Brugge.

Blijkens door hem gedane mededeling is hij in de eerste plaats in het bezit van twee scheepsjournaals, een van de Hollandia, K. W. 169, en een van de Neerlandia III, K. W. 38, die hij heeft aangetroffen in een woning te Brugge en die wellicht van belang kunnen zijn voor belanghebbenden.

Verder deelde de heer van der Haert mede, dat te Zeebrugge de schepen Zaanstroom, Gelderland en Niobe door de Duitsers voor de ontruiming van die plaats tot zinken zijn gebracht. Wellicht kunnen deze schepen echter nog gelicht worden.

Vervolgens heeft hij nog een en ander medegedeeld omtrent de tjalkschepen Roelfina en Agina en de vissersvaartuigen K. W. 72 en K. W. 84.

Daar wellicht door belanghebbenden nadere inlichtingen gewenst worden, heeft de heer van der Haert zich bereid verklaard, woensdag van 10 tot 12 uur in een der lokaliteiten van het departement van buitenlandse zaken eventuele belanghebbenden te woord te staan.

Het eerste kamerlid de heer van Kol is gisterenmiddag in Zeeuws Vlaanderen over de Belgische grens getrokken om zich naar Brugge te begeven.

Londen, 4 november. Officieel Belgisch bericht: De troepen hebben de vijand geheel over het kanaal Gent-Terneuzen teruggedreven. De Duitsers houden nu nog maar enkele machinegeweernesten op de westelijke oever. We hebben de westelijke, noordelijke en zuidelijke rand van Gent bereikt. Onze linie volgt de westelijke oever van de Schelde van Zwijnaarde noordwaarts.

Uit Havre.

Parijs, 4 november. De Belgische minister van justitie heeft onlangs te Havre een medewerker van het Petit Journal ontvangen. Na te hebben verklaard dat er nog geen sprake van is de officiële Belgische regering naar het bevrijde grondgebied over te brengen, zegde hij, sprekend over de vriendschap, welke Frankrijk jegens België heeft betoond: de broederlijke vriendschap, die wij in alle opzichten van Frankrijk hebben ondervonden, heeft onze samenwerking in deze jaren inniger en vruchtbaarder doen zijn. Nimmer had de wereldhistorie het wonder aanschouwd, dat zich te St.-Adresse heeft voorgedaan: een verjaagde staat op de bodem van een andere staat, die zijn leven voortzet, die de wil en de hoop hoog houdt onder 7,5 miljoen Belgen, de enen onder de wapenen, de anderen in vijandelijke gevangenschap, weer anderen verspreid over de wereld. De regering heeft over de belangen van elk van hen gewaakt, alle vijandelijke listen gefnuikt en het herstel van het in puin liggende land voorbereid. Dit alles is geschied zonder dat er ooit twijfel heeft bestaan dat de volkomen onafhankelijkheid werd gedwarsboomd.

Dit wonder was slechts in Frankrijk mogelijk. België zal er altijd dankbaar voor blijven. De geschiedenis zal er een bewijs in vinden van de traditionele missie van Frankrijk, dat altijd gereed is om voor de zaak der vrijheid te strijden.

Van de Zeeuws Vlaamse grens.

Onze bijzondere correspondent meldde ons gisteren uit Sas van Gent:

De dag van heden is aanvankelijk vrij rustig voorbijgegaan. Het Duitse afweergeschut achter het kanaal bestookte de verkennende vliegers aanhoudend met granaatkartetsen, die dan hoog in de lucht om de vlinderkleine vliegtuigstoestellen telkens weer een menigte van die kleine wolkjes vormen. Zo zagen we er op één geallieerde vlieger zeker wel

80 gericht, maar de munitie der Duitsers schijnt slecht. Zijzelf vertellen dat er nog maar één van de drie granaten ontploffen. Inmiddels hebben deze verkenners waargenomen, dat hier achter het kanaal met zijn versterkte stellingen nog maar twee Duitse regimenten liggen, samen dus een 3000 man. Ze hebben er enkele batterijen in stelling maar vanmorgen nog waren enige manschappen zeer genoeglijk in de vaart aan het vissen. Een Duitse kabelballon hing er boven de toren.

Aan de andere kant zijn slechts weinig Duitse patrouilles overgebleven. De Belgische lansiers en wielrijders zijn teruggetrokken en door infanterie vervangen. In het kreupelhout gaan ze schuil op slechts een paar 100 m van elkaar, ook hebben er zich ingegraven. Nu en dan wisselen ze een schot of ratelt mitrailleurvuur. Inmiddels ruikt ten zuiden van Eeklo de linkerflank van het Belgische leger op naar het kanaal. Hun geschut is gericht op de streek zuidelijk van Zelzate, maar in Zelzate zelf hebben de Duitsers vandaag eerst alle huizen aan de oostkant ontruimd en toen weer van de verschillende hoge gebouwen de daken opgeblazen, om het zicht vrij te maken voor hun artillerie. Ze waarschuwden de achtergebleven bewoners, dat het gevaarlijk zou worden, en ze hebben goed gezien. De sjofelsten kwamen nu, ontdaan door het helse rumoer, weer met hun armelijke bullen over de grens en dat wordt hier een kwestie van theorie en praktijk. De regering heeft aanvankelijk opdracht gegeven geen vluchtelingen meer toe te laten, maar sedert zaterdag hebben ze op tal van plaatsen de draad doorgeknipt en wie kon hen daar tegenhouden? Totdat het vandaag eenvoudig een overweging van menselijkheid werd en de poorten natuurlijk opengingen. Want Zelzate werd als een vagevuur. De Duitsers lieten grondmijnen springen en door de vlammen en de rookkolommen joegen de rampzaligen voort, terwijl nu telkens granaten van de Belgen in hun huizen binnen sloegen. Wit,

verbijsterd, het angstzweet op hun gezichten, kwamen vrouwen met kinderen, kwamen wankelende zieken door de schemer aangejaagd als uit een laaiende brand en de slag van iedere volgende explosie sidderde door hen na. Er werd geroepen om dokters, om ambulancesoldaten. Er zijn doden, een jongetje bij wie een granaatscherf een stuk vlees had uitgeslagen, werd overgedragen. Inmiddels had de militaire commandant nu onherroepelijk voor iedereen, hoezeer toegerust met passen enzovoort de strook langs de grens laten ontruimen om het levensgevaar, al eerbiedigen beide partijen tot nu toe verwonderlijk de hier toch zo moeilijke grenslijn langs onze neutraliteit.

Inmiddels ontwikkelt zich de strijd in de zuidelijke richting blijkbaar.

Bij het Staakje, tussen Assenede en het Sas, sprak ik in de namiddag met de meest vooruitgeschoven patrouille. In een van de huisjes werd het lijk van een gesneuvelde kameraad gekist, die hier zou worden begraven. Een ordonnans kwam de jonge luitenant juist vertellen, dat heden in de slag drie officieren gedood waren en het is wonderlijk zo snel als die ontroering dan weer wegtrekt in een soort van fatalisme. Toen kwam juist ook weer een eskadron lansiers spoorlags aangereden. De linkervleugel van de Belgen nadert Assenede. Genoeglijk redeneerden zij over dat triomfantelijk gevoel van hun Vlaanderen, van hun hele land nu te zuiveren van de Duitsers, in dezelfde streek, waar ze vier jaar geleden door het Duitse leger zo smartelijk waren voortgedreven. Het wachten was op de baar. De kleine huisjes dreunden en kraakten van de geschutsdonder, de bliksemflitsen sloegen telkens in. En weer werd het donker over het veld, waar ze de nacht zullen doorbrengen.

Aan het station van Sas van Gent zag ik toen een extra trein klaarstaan, om de vluchtelingen van hier weg te voeren naar Terneuzen, waar toevluchtsoorden voor enkele duizenden

klaargemaakt zijn, maar de onthutste mensen willen niet weg van de grens, waar vlak, zo vlak bij, hun woning immers verlaten is achtergebleven. Met vriendelijke drang gelukte het er een paar honderd in de coupés te krijgen en het was ontroerend toen de trein wegreed, hoe al die angstige koppen uit de portieren bleven kijken naar hun zo mishandelde dorp.

Drie Belgische verkenners zijn even over onze grens verdwaald en aanstonds geïnterneerd. Ze stampten toen ze het bemerkten.

Uit Sas van Gent seinde men ons gisteren:

Om 4 uur begon bij Zelzate een hevig artillerieduel, waaraan ook nog ten westen van het kanaal staande Duitse afdelingen deelnamen. Vele granaten sloegen in de huizen, doch ook in het kanaal. Vele bewoners vluchtten naar Nederland.

Wolff's correspondent aan het front meldt dat de bevolking van Doornik tot dusver, ondanks de herhaalde waarschuwingen der autoriteiten, er niet toe had kunnen besluiten de stad te verlaten. Ten gevolge van het inzetten der beschieting door de Engelsen, is thans een regelmatige terugtocht van de bewoners onmogelijk geworden, die in wilde vlucht, onder een regen van granaten, een goed heenkomen zoeken. De verliezen onder de burgerbevolking zijn aanzienlijk.

Naar men ons mededeelde heeft het Belgisch Comité in Den Haag in zijn zitting van donderdag jl. het kamerlid van Cauwelaert, president van het Vlaams Belgisch Verbond als erelid geschrapt, daar het van oordeel is dat zijn programma van gelijke aard is als dat der activisten.

Het Belgisch Comité te Scheveningen, waarvan de heer van Cauwelaert erevoorzitter was, had de 3e november een referendum

georganiseerd, ten einde eveneens over zijn uitsluiting te beslissen. De heer van Cauwelaert heeft het resultaat van de stemming niet afgewacht en zijn ontslag ingediend.

Uit de Vlaamse beweging.

Bij het mislukken van het activisme.

Onze medewerker schrijft:

Reeds het aanvangen van het activisme op zichzelf stond in het teken van het amateurisme, eigen aan vele flaminganten. Het doorzetten van de activistische strijd getuigt nog veel meer van deze geest van geliefhebber.

Er was geen systeem in deze strijd. Aan pogingen om er systeem in te brengen ontbrak het niet. Doch steeds lieten de activisten zich voortstuwten door onbepaalde nationaliteitsprincipes en hun programma fluctueerde voortdurend naargelang de machtsverhouding der beide oorlogspartijen wisselde.

In de laatste weken was deze strijd bijzonder avontuurlijk.

Zolang het hun waarschijnlijk toescheen dat de Duitsers zouden overwinnen of althans bij de eindregeling het meeste gewicht in de schaal zouden leggen, waagden de activisten het, hoe langer hoe verder te gaan, tot ze de politieke zelfstandigheid van Vlaanderen afkondigden.

Toen moest blijken dat de entente volstrekt niet de verliezende partij zou zijn, stuurden ze er meer en meer op aan de Vlaamse kwestie te laten beslechten door een internationale vredesconferentie: Duitsland zou nog wel sterk genoeg staan om althans de politieke scheiding in België te doen behouden.

Doch pas heeft nu het dringend vredesaanbod van Duitsland aangetoond dat niet langer te rekenen valt op de hulp van het land om in het bezit te blijven van het verworvene, of men offert het Jong-Vlaams programma geheel op. Men spreekt niet langer van door te gaan naar de uiterste consequentie van het beginsel: één volk, één taal, consequentie die men zou kunnen samenvatten in het omkeren en uitbreiden van deze leuze: één taal, één volk, één staat, – leuzen zijn in deze tijd zwanger aan geweldige consequenties! Men zwijgt nu, onder de druk van de omstandigheden, van de gedroomde staatsrechtelijke zelfstandigheid van Vlaanderen, waarvan reeds de gematigde Eendracht van 11 augustus schreef dat zij "een politieke onmogelijkheid gebleken is en nog enkel kan blijven bestaan als toekomstbespiegeling." Het unionistisch programma wordt nu verdedigd en in de breedte ontvouwd. Het Vlaamsche Nieuws van 18 oktober kondigt het manifest af van "De Unie aan het Vlaamse volk", waarin al heel zoetsappig wordt gezegd: "Met het oude Belgische staatsbestel moet worden gebroken. Maar België als zodanig behoeft niet te verdwijnen, alleen te worden gewijzigd, om aan het Vlaamse volk de volledige beschikking over zijn eigen lot te schenken."

En nauwelijks heeft, bij het beuken van het offensief van Foch aan de muur, door de Duitsers voor België opgericht, ook het "leger van 80% Vlamingen" er een bres in geslagen en getoond dat het hen ernst is met het veroveren van het eigen land, of er ontstaat een begrijpelijke verwarring in de gelederen der activisten.

De weinigen, die nog spreken, erkennen dat zij hun waagspel verloren hebben en zijn ruitelijk genoeg om de baan te ruimen voor de passieven. In dit opzicht is zeer tekenend wat een kalme geest als dr. J. de Keersmaeker, hoogleraar aan de nieuwe Gentse universiteit, schrijft in het Vlaamsche Nieuws van 19 oktober:

"Ziehier hoe ik het inzie: We waren flaminganten voor de oorlog. De bezetting had plaats en de Vlaamse Beweging, die zich eerst bij de godsvrede aangesloten had, wrong zich los; maar alle flaminganten wilden niet volgen. Aldus kwam tussen de flaminganten de verdeling in actieven en passieven. Het flamingantisme bleef onaangeroerd.

We willen niet onderzoeken of de passieven passief gebleven zijn, want dit doet voor mijn vertoog niets ter zake.

Het activisme is dus de actieve Vlaamse Beweging gedurende de bezetting.

Zohaast de oorlog gedaan is, of, zo er een wapenstilstand komt, zohaast de laatste oorlogspersoon der bezetting verdwijnt is het ook gedaan, maar totaal gedaan met het activisme. Passieven en activisten zijn van dit ogenblik af nog alleen flaminganten, zoals voor de oorlog.

De Vlaamse Beweging na de bezetting gaat voort als voor de bezetting, en de woorden activist, actief, passief, activisme gedurende de oorlog verzezen, hebben nog slechts een geschiedkundige betekenis. Gedurende de bezetting miste een deel der flaminganten, de activisten, de goedkeuring of de steun van het andere gedeelte, de passieven; maar dezen zullen na de oorlog noch de goedkeuring noch de steun missen van de eersten daar er nog alleen flaminganten zullen zijn.

Dit is mijn opvatting, misschien ietwat simplistisch, maar ik kan me toch niet inbeelden dat welke flamingant ook, na de oorlog, mijn hulp zou weigeren, alleen omdat ik een activist was, bijzonder zo ik onbaatzuchtig wil helpen en slechts de Vlaamse belangen behartig."

Zo wordt het ingezien door allen, die willen redden wat te redden valt van het activisme. Het Vlaamsche Nieuws, dat zopas nog sprak

van het verdedigen van de activistische regelingen tot het uiterste, roept nu de activisten tot de werkelijkheid terug. In zijn nummer van 23 oktober schrijft het: "Gelijk we nu zijn, zijn we niet schoon en niet sterk genoeg om te kunnen bukken, zonder gebroken of besmeurd te worden ... Wie sprak daar van nooit te bukken, van Vlaanderen te verdedigen tot op de barricaden? Of laat toch eindelijk die grote woorden eens weg uit onze strijd om het leven; die woorden, die overdrijvingen, die ons versmachten! Een omwenteling! Maar hoe zouden wij ze voeren? Waar zijn de wapens? Waar zijn de aanvoerders? Waar is de sympathie van het volk, of de buitenlandse steun?"

In hetzelfde blad ontwerpt men inderhaast een "minimumprogramma" dat men graag door de Raad van Vlaanderen nog zag voordragen, vooraleer hij verdwijnt, en dat men zou willen verdedigd zien door de verenigde passieve en actieve flaminganten. Want naar de hulp van de passieven wordt nu uitgezien als naar een laatste kans. De Eendracht van 12 oktober doet daartoe een oproep:

"Veel zal worden vergeven, en daarom is het nodig dat de Vlamingen zelf beginnen met alles weg te cijferen wat in de laatste jaren door verschil van standpunt vervreemding heeft gewekt.

"Geen Jong-Vlaanderen, geen Unionisten, geen Belgicisten meer, maar alleen Vlaamsgezinden, die met vereende krachten de verkregen hervormingen op bestuurs-, onderwijs- en rechterlijk gebied zullen handhaven en, tijdens de oorlog, op de vredesconferentie en van de Belgische regering de grootst mogelijke economische en politieke zelfstandigheid van Vlaanderen in het herstelde België zullen eisen."

Het activisme verdwijnt, nu België weer zichzelf wordt. Maar de activistische geest is niet dood, ook niet al verdwijnen tegelijk de

activistische leiders uit België. De aanleuning bij de Duitse macht was geenszins de kern van het activisme, wat daaromtrent door belanghebbenden en misleiden ook beweerd wordt, onder meer door de Belgische propaganda. Steeds hebben de activisten, ook de meest vooruitstrevende – zelfs zij die als de secretaris der commissie van gevolmachtigden naar Berlijn trokken – duidelijk verklaard dat ze niet aanstuurden op een aansluiting bij Duitsland, en een van hun leuzen was: "noch Duits, noch Frans". Ze ontleenden alleen van de Duitsers de macht ter vervlaamsing, die hun niet gegeven werd door de Belgische regering, zonder er naar om te zien hoe de Duitse politiek door hun handelswijze gebaat werd. Dit was hun tactische fout. Nu alle rechtstreekse samenwerking met de Duitsers zal verdwijnen, kan de zuivere activistische geest zich gemakkelijker onbelemmerd ontwikkelen: de geest van onverzoenlijke tegenstand tegen het Belgische regime, het trachten naar de grootst mogelijke zelfstandigheid van het "volk" en het "land" van Vlaanderen. Uit alle verklaringen der activisten blijkt dat zij die geest zullen wakker houden, waar en in welke omstandigheden zij zich ook zullen bevinden.

Ze rekenen daarbij op de hulp van de flaminganten, die gedurende de oorlog niet hebben willen samenwerken met de bezettende macht; doch vergeten daarbij dat niet alleen hun tactiek doch ook, in menig punt, hun programma verschilt van dat der door hen smalend genoemde "passieve" flaminganten.

Dinsdag 5 november 1918 – avondeditie

Vluchtelingen uit Noord-Frankrijk en België.

Havas seint:

De Franse minister van marine heeft opdracht gegeven, onmiddellijk in huur te nemen vier stoomschepen, welke de Nederlandse regering ter beschikking van de Franse regering heeft gesteld voor het terugbrengen van Franse uitgewekenen van Nederland naar België. Er zal een dagelijkse heen- en terugreis tussen Nederland en Frankrijk worden gedaan, zodat er elke dag 1200 uitgewekenen kunnen worden vervoerd. Waarschijnlijk zal een Frans schip gevoegd worden bij de schepen, welke de regering in Den Haag met zo vriendschappelijke dienstvaardigheid heeft aangeboden, en zal het terugbrengen van de uitgewekenen kunnen worden bespoedigd.

De schepen, die vluchtelingen naar Frankrijk terug zullen brengen, zullen van Rotterdam vertrekken.

We vernemen nog, dat de schepen, die de naar hier uitgeweken vluchtelingen terug zullen brengen, naar Dieppe zullen gaan. Het staat nog niet vast, van waar het vertrek plaats zal hebben.

Gisteravond zijn te Leeuwarden 750 Franse vluchtelingen aangekomen.

Te Terneuzen zijn er 300 vluchtelingen uit Zelzate en omgeving aangekomen, die bij Sas van Gent over de grens gekomen zijn.

In het Rode Kruishospitaal te Maastricht worden thans nog 50 Franse vluchtelingen verpleegd. Het noodziekenhuis Nazareth te Limmel is ontruimd.

Nederlandse kinderen uit België.

De 170 Nederlandse kinderen uit België, die enige tijd te Egmond aan Zee hebben vertoefd, keren morgen naar België terug.

Een proclamatie van de Duitse regering.

Berlijn, 5 november. De nieuwe Duitse bondsregering heeft de volgende proclamatie tot het Duitse volk gericht:

De nood der tijden drukt op de wereld en het Duitse volk. We moeten deze moeilijke dagen en hun gevolgen te boven komen. We moeten thans reeds werken voor de gelukkige tijden, waarop het Duitse volk aanspraak heeft. De Duitse regering is te dien opzichte naarstig aan het werk. Belangrijke uitkomsten zijn reeds bereikt. In Pruisen wordt het gelijke kiesrecht ingevoerd. De nieuwe regering heeft zich gevormd uit vertegenwoordigers van de meerderheid van de Rijksdag. De rijkskanselier en zijn medewerkers kunnen niet regeren zonder het vertrouwen van de Rijksdag.

De rechten van de keizer zijn overgegaan op de volksvertegenwoordiging. Oorlog en vrede zijn gebonden aan de toestemming van de Rijksdag. Het militaire bestuur is onder de verantwoordelijke rijkskanselier gesteld. Een ver strekkende amnestie is uitgevaardigd. De vrijheid van pers en van vergadering zijn gewaarborgd, maar er blijft nog veel te doen over.

De reorganisatie van Duitsland tot een volksstaat, die in politieke vrijheid en sociale wetgeving bij geen andere staat ter wereld achter zal staan, wordt vastberaden voortgezet.

De ommekeer kan haar bevrijdende en genezende werking enkel dan uitoefenen, wanneer hij bij de bestuursambtenaren en bij de militaire autoriteiten een gezindheid aantreft, die zijn doeleinden beseft en bevordert.

We verwachten van onze landgenoten, die in ambtelijke capaciteit geroepen zijn, om de staat te dienen, dat zij onze gewillige medewerkers zullen zijn. We hebben in alle delen van de staat en van het rijk de instandhouding nodig voor de openbare veiligheid door

het volk zelf. We stellen vertrouwen in het Duitse volk. Het heeft zich in vier vreselijke oorlogsjaren schitterend gehouden, het zal zich niet door droombeelden op zinloze en nutteloze wijze in nieuwe ellende en verderf laten drijven. Zelfbedwang en orde zijn noodzakelijk. Elke ongedisciplineerdheid zou het sluiten van een spoedige vrede zeer ernstig in gevaar brengen. De regering – en de aanvoering van leger en vloot met haar – wilden de vrede; ze willen die eerlijk en ze willen haar spoedig. Tot zolang moeten we de grenzen tegen een inval van de vijand beschermen.

De troepen, die sinds weken in harde strijd gewikkeld zijn, moet door aflossing rust worden verschaft. Enkel met dat doel – en om geen andere reden – zijn de oproepingen voor de dienst van de laatste tijd doorgezet.

De manschappen van het landleger en van de vloot, evenals hun leiders verdienen onze bijzondere dank. Door hun voor geen dood terugdeinzende moed en hun tucht hebben ze het vaderland gered.

Tot de belangrijkste dingen, die te doen zijn, behoort het wederopbouwen van onze economische werkzaamheid opdat de van het front naar huis terugkerende soldaten en matrozen onder geordende toestanden de mogelijkheid vinden, zich weer het bestaan van zichzelf en hun gezin te verzekeren.

Alle grote werkgeversorganisaties hebben zich bereid verklaard hun vroegere, thans onder de wapenen staande bedienden dadelijk weer in dienst te nemen.

Werkverschaffing, werklozenondersteuning, voorziening in woningnood en andere maatregelen op dit gebied zijn voor een deel in voorbereiding, voor een deel reeds in werking. Zodra de vrede gesloten is zal spoedige verbetering intreden in de

voedselvoorziening evenals in die van alle levensbenodigdheden. Duitse mannen en vrouwen! De strijd voor de vrede is onze gemeenschappelijke taak. De staat en het rijk zijn onze gemeenschappelijke toekomst. Uw vertrouwen, dat onmisbaar voor ons is in het uur van het gevaar is in werkelijkheid niets anders dan het vertrouwen van het Duitse volk in zichzelf en in zijn toekomst. De gewaarborgde toekomst van Duitsland is onze Poolster."

De oproep was ondertekend door de rijkskanselier Max van Baden, de vice-kanselier von Payer, de vice-president van het Pruisische ministerie dr. Friedberg en door alle staatssecretarissen.

Uit de Engelse pers.

Londen, 5 november. De Times brengt hulde aan het systeem, dat door de legers der geallieerden wordt gevolgd. Het blad wijst op de buitengewone moeilijkheid en hardnekkigheid van de huidige strijd. Indien aan het Duitse leger toegestaan zou zijn om zijn terugtocht volgens het voorgenomen plan uit te voeren, dan zou het gevolg daarvan zijn geweest, dat het zich in een sterkere positie dan ooit zou hebben opgesteld, om van daaruit zijn vredesoffensief te beginnen. De moed van onze legers behoedt ons voor dat gevaar. Na vier jaar oorlog kon de verleiding om de zaken kalmpjes op te vatten, nu de vijand blijkbaar van zins was gebied prijs te geven, indien hij maar met rust werd gelaten, enkel worden weerstaan door legers van het beste gehalte. Men vermoedt, dat in de militaire geschiedenis de Britse opmars naar Bergen terug zelfs nog hoger zal worden aangeslagen dan "de terugtocht van Bergen".

De conferentie te Versailles.

Londen, 5 november. De beraadslagingen te Versailles hebben bewezen, dat Duitsland weinig te verwachten heeft van onenigheid

tussen de geallieerden. Een hotel is de plaats van bijeenkomst van het eerste parlement der vereniging van volkeren. De zetel van iedere gedelegeerde is aangeduid door zijn kaartje, dat ervoor is bevestigd. Clemenceau zit in het midden, en links naast hem zijn Lloyd George, Bonar Law en Milner gezeten. Rechts van Clemenceau zitten Pichon, Marshall, Foch en generaal Bellin. Tegenover Clemenceau zitten kolonel House, generaal Bliss, Orlando en Sonnino. De deelnemers aan de conferentie wisselen dagelijks, naarmate de vraagstukken, die betrekking hebben op Japan, Servië, België en Griekenland in behandeling kwamen.

De secretarissen en de staven hadden plaats aan zijtafels.

Het hotel is een historisch monument geworden; de bovenverdiepingen zijn gevuld met statistische gegevens, kaarten en dergelijke.

Gisteren kwam het congres niet in volle zitting bijeen; er werden verschillende informele besprekingen gehouden.

Lloyd George bracht een deel van de dag door met het heen en weer wandelen op het prachtige terras, terwijl hij zich over zaken onderhield met lord Reading.

Van de Zeeuws Vlaamse grens.

Onze bijzondere correspondent meldt uit Sas van Gent:

De slag aan het kanaal Zelzate-Gent duurt tot nu toe vrijwel onveranderd voort. De in Zelzate achtergebleven Duitsers hebben een defensief bruggenhoofd gevormd en een spervuur geopend op de westrand van de kom van het dorp. Het Belgische leger vormt de eerste linie van de oprukkende geallieerden. Belgische officieren van de tot hier vooruit geschoven patrouilles lansiers, wielrijders en

infanterie, vertelden mij zoeven, dat het gros Assenede gepasseerd is en zich op een paar kilometer van hier bevindt. Bij Triest bedienen de Belgen Engels geschut; in tweede linie volgen Franse troepen; daarachter Engelse, terwijl, naar verluidt, in derde linie veertigduizend Amerikanen zouden oprukken. Van gistermiddag af zijn de door vliegers vastgestelde terugtochtwegen van het Duitse leger met korte tussenpozen door de artillerie van verschillend kaliber heel de nacht door onder vuur gehouden.

Hierbij zijn herhaaldelijk treffers gevallen in de kom van Zelzate zelf aan weerszijden van het kanaal, waarvan soms de scherven hier op Nederlands gebied vlogen. We hebben meermaals brand waargenomen in Zelzate gebouwen en ook zuidelijker langs het kanaal in het gehucht De Papegaai en in Rieme. Inmiddels gaan de patrouillegevechten voort. De mensen komen voortdurend vluchten langs het kanaal. Gisteravond tegen 11 uur zag ik uit het donker een omstreeks 14-jarig meisje van Zelzate de grens overkomen met haar gewonde broertje. Het jongetje had een scherfwonde in het been. Zijzelf had een kogel door haar rokje gekregen dat in flarden langs haar heen hing. Ze droeg hun trouwe hond met een schot door de keel in de armen en aan een touw voerde ze twee klaaglijk blatende schapen mee.

Snikkend vertelde ze, dat ze moeder dodelijk gewond had achtergelaten. Enkele burgers blijven in de kelders van hun huizen. De verpleegden van het krankzinnigengesticht te Zelzate brachten eveneens in kelders de nacht door gedurende het hevige bombardement, dat boven onze hoofden was als een ontstellende donderbui tussen de bergen, waarvan de bliksemschichten telkens vlakbij insloegen.

De oude burgemeester Tilloux van Zelzate is vanmorgen in Sas van Gent aangekomen. Hij had de hele nacht met een honderdtal burgers

gezet in de kelders van de fabriek de Clercq Frères, waar de Duitsers hen hadden ondergebracht. Deze fabriek was enige malen getroffen. Het burgemeestershuis daarnaast is gedeeltelijk verwoest, de Duitse posten beletten hem vanochtend langs de westkant over de grens te gaan, omdat hier de Belgen reeds stonden. De 75-jarige man moest toen over een verbinding van smalle planken de brede vaart oversteken, natuurlijk zonder enige bagage.

Zijn vrouw kwam blootshoofds met hem mee. Hij vertelde ons van de vreselijke dagen, die Zelzate heeft doorgemaakt. De Duitsers traden zeldzaam despotisch op. Steeds was het "es muss sein, es schadet nicht das die Menschen kaput gehen". Andere vluchtelingen vertelden van de grote vernielingen in hun dorp en omgeving. Het gerucht Katte zou helemaal plat liggen. Vannacht hebben geallieerde vliegers bommen op Zelzate gegooid. Ik zag een man, krankzinnig geworden door het bombardement, tussen twee vluchtelingen overkomen.

Welgestelde burgers beklagen zich erover, dat de Duitsers voortgaan met opeisen van wijn enzovoort. Het vee wordt geslacht en weggevoerd. Zo is het onder meer gegaan met 500 varkens. In lege huizen zijn mitrailleurs opgesteld. Op de markt, waar gisteren tal van burgers samen stonden, is een granaat gevallen, waarbij verscheidene mensen gewond en gedood zijn. De toren zou als observatiepost zijn gebruikt. De kerk is door een granaat getroffen met enkele huisjes eromheen.

Belgische schuldbrieven.

Blijkens een officiële Belgische mededeling, heeft de Belgische regering een besluit uitgevaardigd, volgens hetwelk de titels der openbare schuld, die de regering zal uitgeven voor de kredieten, welke de Verenigde Staten aan België hebben verleend, in

overeenstemming zullen worden gebracht met de door de Belgische wetten gestelde vereisten, voor zover de tegenwoordige omstandigheden zulks toelaten. Ze heeft daarom de minister van financiën gemachtigd om, in overeenstemming met de Amerikaanse regering en ten bate van de belangen der schatkist, de voorwaarden van deze uitgifte vast te stellen en de vorm der schuldbrieven, alsmede de regeling betreffende het visum der schatkist, te bepalen.

Ingevolge de onmogelijkheid om te voldoen aan artikel 61 van de wet van 21 oktober 1836, waarin bepaald wordt dat alle schuldbrieven voor lening of conversie enkel van kracht zijn voor zover ze van het visum van de rekenkamer zijn voorzien, behelst het bovenbedoelde besluit een beschikking, waarbij voor de uit te geven schuldbrieven de noodzakelijkheid van het visum wordt opgeheven.